GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SE PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 69. *Lunĭ, Marțĭ 25 Martie (6 Aprilie).* **1886.**

Din causa S-tei sërbătorĭ de mâne ḍiarulŭ nu va apărĕ pănă Mercurĭ séra.

Brașovŭ 24 Martie 1886.

Multŭ s'au lăudatŭ oficioșii austro-ungarĭ cu amicița, ce ḍiceau că au încheiat'o cu Sêrbia, precum și cu influința politicei austriace în Sêrbia. Când a fostŭ însĕ ca aceste sĕ se probeze, vĕḍurămŭ o stranià aparițiune. Ministrulŭ-președinte sêrbescŭ Garașaninŭ, ostenitŭ și măhnitŭ din causa dureróselorŭ experiențe, ce a trebuitŭ sĕ le facă în timpulŭ guvernării sale, se decide sĕ se retragă. Decisiunea se ḍice că este de totŭ seriósă. Mare crisă în Belgradŭ în urma acésta. Regele Milanŭ încércă sĕ-șĭ formeze unŭ nou ministeriu, se adreséză în drépta, se adreséză în stânga, rógă pe Garașaninŭ sĕ mai rĕmână la cârmă, dér acesta stărue pe lângă decisiunea sa.

Atuncĭ regelui Milanŭ nu-i rĕmâne alta, decâtŭ a ruga pe d-lŭ Risticĭ sĕ priméscă elŭ sarcina de-a forma noulŭ ministeriu, pe Risticĭ, „amiculŭ Rușilorŭ și dușmanulŭ Austro-Ungariei."

Ajunge ca acéstă scire sĕ soséscă la Pesta și la Viena, și ce sĕ veḍi? Oficioșii monarchiei nóstre întorcŭ fóia și găsescŭ deodată, că Risticĭ nu este omŭ tocmai așa de periculosŭ precum sĕ crede. Cei din Pesta găsescŭ, că atitudinea lui Risticĭ când era la guvernŭ „n'a fostŭ tocmai așa de rusofilă," cum a fostŭ purtarea lui de când se află în oposiția. „Pester Lloyd" merge așa departe a susține, că chemarea la ministerŭ a acestui politicŭ sêrbŭ (Risticĭ) póte fi considerată ca unŭ faptŭ liniștitorŭ."

Mare schimbare la fața în 24 de óre, căcĭ décă oficioșii austro-ungarĭ arŭ fi așa de încredințațĭ, că relațiunile Sêrbiei cu monarchia nóstră s'au schimbatŭ așa de multŭ, încâtŭ oricine ar fi ministru trebue sĕ țină contŭ de ele, atuncĭ ce lipsă arŭ mai avé ei sĕ se ocupe așa de multŭ de persóna d-lui Risticĭ. Persóna nu póte decide mai nimicŭ unde relațiile suntŭ așa de „tarĭ și nestrămutabile", precum se pretinde. Este prin urmare numai o dovadă despre slăbiciunea acestorŭ relații, décă oficioșii nostri se mângâiă cu aceea, că Risticĭ ca omŭ „prudentŭ" „nu va voi sĕ rumpă tóte legăturile amiciției," ce légă Sêrbia cu Austro-Ungaria.

Rĕmâne ca viitorulŭ celŭ mai deaprópe sĕ constate și aceea ce susține unŭ ḍiarŭ de frunte din Viena, că adecă partea cea mai înțeléptă a poporului sêrbescŭ ar fi convinsă, că Austro-Ungaria a scăpatŭ Sêrbia în oar periculului. „Neue Freie Presse" mai adauge, că „și situațiunea în peninsula balcanică s'a schimbatŭ totalŭ de când Risticĭ n'a mai fostŭ ministru: Bulgaria și România s'au emancipatŭ de sub Rusia, Turcia e decăḍută și slăbită și popórele balcanice nisĭ escŭ acum la o desvoltare națională pe piciórele lorŭ, nu cu ajutorŭ străinŭ."

Dér pe când foile din Viena și din Pesta se mângâiau cu asemenĭ contemplațiunĭ, pe atuncĭ stéua pălită a lui Garașaninŭ încă nu se stinsese. Se vede că Risticĭ a datŭ de greutățĭ marĭ la formarea cabinetului și așa a fostŭ din nou însărcinatŭ Garașaninŭ cu constituirea lui. „Probabilŭ", — ḍice scirea telegrafică, ce o primirămŭ astăḍĭ, — probabilŭ va succede formarea cabinetului Garașaninŭ.

Probabilŭ! Acésta este semnătura timpului în Orientulŭ europeanŭ. Probabile și nesigure parŭ aḍi tóte, numai unŭ lucru nu ni-se pare a fi nicidecum probabilŭ, ca adecă peninsula balcanică sĕ se pótă liniști cu ajutorulŭ intervențiunilorŭ diplomatice, pe cale pacînică.

Probabilă era în timpulŭ din urmă și regularea afacerei rumeliote, dér cu tóte astea ea a rĕmasŭ neresolvată. Probabilă era și împăcarea printului Alecsandru cu Țarulŭ, mai alesŭ după ce armata bulgară eșĭ învingĕtóre din lupta cu Sêrbii. Cu tóte acestea însĕ încordarea între prințulŭ Bulgariei și Țarulŭ în locŭ sĕ scadă se totŭ măresce. Prințulŭ Alecsandru refusă cu tenacitate de-a primí dictatulŭ puterilorŭ, în fruntea cărora se află Rusia, elŭ nu vrea sĕ scie de-o numire numai pe cincĭ anĭ ca guvernorŭ alŭ Rumeliei orientale.

Incordările au ajunsŭ așa departe încâtŭ foile rusescĭ pledéză deja cu focŭ pentru ocuparea Bulgariei din partea trupelorŭ rusescĭ.

Procederea hotărîtă a Rusiei a începutŭ sĕ însufle îngrijirĭ, ér cei din Londra se temŭ, că décă cum-va prințulŭ Alexandru s'ar proclama ca rege alŭ Bulgariei unite, intervențiunea Rusiei ar fi neevitabilă.

Între probabilitățĭ se numĕră și împăcarea și liniștirea Greciei, dér în realitate regatulŭ elinŭ persistă morțișŭ în oposițiunea sa și face cele mai estinse și costisitóre pregătirĭ de resboiŭ. Acum se vorbesce de-o viitóre manifestare a camerei din Atena în favórea rĕsboiului și în contra cabinetului Delyannis, care „a lăsatŭ sĕ trécă momentulŭ favorabilŭ pentru o acțiune energică militară." Și fața cu Grecia Rusia jócă unŭ jocŭ dublu și nimenĭ nu mai póte înțelege scopurile ei finale.

Este mai multŭ ca probabilŭ și aceea, că în Sêrbia se vorŭ întémpla în curêndŭ schimbărĭ carĭ mai înainte multora nu li se păreau nicidecum probabile. Aḍi póte că vorŭ mai striga încă Sêrbii: „cabinetulŭ Garașanin a muritŭ, trăéscă cabinetulŭ Garașanin!" Décă va și reînvia acestŭ ministerŭ viéța lui va fi așa de lungă câtŭ timpŭ se recere astăḍi pentru ca cestiunea orientală sĕ trécă dintr'o fasă într'alta.

Liberalismulŭ ungurescŭ.

Ḍiarului „Vaterland" din Viena i se scrie din Pesta următórele rêndurĭ:

Unde spiritulŭ de partidă se întinde ca pecingenea astfelŭ, încâtŭ orice altă opiniune decâtŭ a sa o consideră ca o insultă personală și lucréză amĕsuratŭ acesteia, acolo nu póte fi vorba de o discuțiune la obiectŭ și fructiferă. In loculŭ ei pășesce terorismulŭ, brutalitatea plumânei celei mai tarĭ. Liberalismulŭ.... face aḍi cu celŭ mai iubitŭ alŭ sĕu copilŭ favoritŭ, cu parlamentarismulŭ după calapodŭ, esperiințele sale cele mai amare... Popórele își întorcŭ fața totŭ mai multŭ dinspre acéstă losincă a liberalismului vulgarŭ și-lŭ recunoscŭ în goliciunea sa, în periculositatea sa comună pentru desvoltarea liniștită a lorŭ: astfelŭ suntŭ proprii representanțĭ, aderențĭ și învĕțăcei ai acestui liberalismŭ, carĭ prin parlamentarismŭ în constituțiunea sa de aḍĭ i-au pricinuitŭ cele mai simțitóre perderĭ.

Camera deputațilorŭ noștri contribue deja de anĭ cu partea sa leală la compromiterea parlamentarismului liberalŭ; dér în timpulŭ recentŭ se grămădescŭ acele aparițiunĭ, care dovedescŭ în modulŭ celŭ mai limpede efectulŭ stricăciosŭ alŭ dominațiunii maiorității parlamentare... Poporațiunea Ungariei sufere de anĭ și ḍile sub influințele și efectele greșitului sistemŭ de guvernare și economicŭ alŭ acestui liberalismŭ ce e la ordinea ḍilei în țéră....

In locŭ d'a face o politică reformătóre sănĕtósă, representanții țĕrii în camera deputațilorŭ ungarĭ se ocupă cu certe personale; vedemŭ partidele învinovățindu-se reciprocŭ și concurândŭ în modŭ ridiculŭ, că óre căreia din aceste partide i se cuvinŭ »laurii« adevĕratului liberalismŭ. Partida guvernamentală pórtă liberalismulŭ, precum se scie, în titlu, fără însĕ a dovedi adevĕrata libertate; dér și cele două partide oposiționale ridică pretențiunĭ asupra liberalismului și, precum credemŭ, cu acelașĭ dreptŭ ca și așa numita „liberala« partidă guvernamentală. Căcĭ în fondŭ tóte partidele nóstre, abstrăgêndŭ dela câțĭva individĭ, au obicĭnuita losincă a liberalismului și suntŭ astfelŭ de adoratorĭ ai frasei liberale, încâtŭ ele consideră ca o ofensă, décă ar voi cineva sĕ le denege epitetulŭ »liberalŭ.‘

...Liberalismulŭ tocitŭ, șovinismulŭ naționalŭ și sistemulŭ economicŭ capitalistŭ cu esploatarea celorŭ slabĭ în privința socială și cu revoltătorulŭ indiferentismŭ fața cu stratele societății ce suferŭ, precum și înclinarea spre terorisarea celorŭ ce au alte opiniunĭ — aceste trăsurĭ caracteristice ale liberalismului și capitalismului modernŭ suntŭ comune tuturorŭ partidelorŭ nóstre în dietă; aci esistă celŭ multŭ o deosebire în gradŭ, nu însĕ și în esență.

Mișcarea poporației.

»Voința națională" arată că poporațiunea departe d'a decresce în România cum susținŭ unii, e pe cale d'a spori, într'unŭ modŭ estraordinarŭ. Acestŭ sporŭ provenitŭ din escedentulŭ născuțilorŭ asupra morțilorŭ a fostŭ numai pentru anulŭ 1884, de aprópe *optŭ-decĭ de mii.*

Neapĕratŭ e interesantŭ a sci, décă acestŭ sporŭ este produsŭ de poporația română séu de celelalte némurĭ ce trăescŭ alăturĭ cu dênsa. Amŭ vĕḍutŭ că în anulŭ 1884 numĕrulŭ nascerilorŭ a fostŭ de 201,113, ér celŭ alŭ morților de 123,808. Nu ne vomŭ ocupa aicĭ pentru momentŭ decâtŭ de poporația română în raportŭ cu cea israelită, remânêndŭ a esamina într'unŭ altŭ articolŭ raportulŭ cu celelalte rase.

Mai ântâiŭ de tóte trebue sĕ observămŭ că mai totŭ sporulŭ de nascerĭ alŭ poporației române e produsŭ de locuitorii dela țéră. Astfelŭ numĕrulŭ nascerilorŭ la poporația rurală *română* a fostŭ pentru 1884, de 162,000, ér acelŭ alŭ morțilorŭ de 94,947, de unde unŭ escedentŭ de nascerĭ *române*, care sĕ ridică la cifra de 68,058.

Numĕrulŭ nascerilorŭ israelite nu e atâtŭ de însemnatŭ la poporația israelită rurală. Nu vedemŭ aci vreunŭ periculŭ dacă ne uitămŭ numai la cifra totală, adică 2462; pericululŭ constă însĕ în faptulŭ escedentului enormŭ alŭ nascerilorŭ asupra morțilorŭ și apoi în aglomerarea poporațieĭ israelite rurale numai în câte va regiunĭ, unde dênsa a începutŭ a constitui o minoritate câtŭ se póte de însemnată. Numĕrulŭ morțilorŭ israelite în sate a fostŭ de 949, cu alte cuvinte escedentulŭ nascerilorŭ asupra morțilorŭ a fostŭ de 1513, ceea ce constitue o proporțiă întreitŭ mai mare ca la poporația română.

Étă acum regiunile unde s'au produsŭ cele mai multe nascerĭ israelite:

Județele: Bacău: Românĭ 4510, Israelițĭ 281, Botoșanĭ R. 4826, Isr. 436 Dorohoi R. 5292 Isr. 375, Iașĭ R. 3966 Isr. 247, Neamțu R. 3935 Isr. 138, Putna R. 4259 Isr. 121, Roman R. 2793 Isr. 117 Suceava, R. 4034 Isr. 243, Tecucĭ R. 3830 Isr. 123 Vaslui R. 3660 Isr. 139

Orĭ cum arŭ fi, luată în masă, poporația română

rurală e în creştere enormă şi, faţă chiarŭ cu elementulŭ israelitŭ, ea nu întêmpină nicĭ o pedică, nicĭ un periculŭ în desvoltarea ei.

Nu e totŭ astfelŭ cu poporaţia urbană. Aci numĕrulŭ nascerilorŭ române a fostŭ de 23,005 şi alŭ morţilorŭ de 19,383, cu alte cuvinte escedentulŭ n'a fostŭ decâtŭ de 4002. Numĕrulŭ nascerilorŭ israelite pe de altă parte a fostŭ de 7267 şi acelŭ alŭ morţilorŭ de 3677, cu alte cuvinte escedentulŭ a fostŭ de 3590, *aprópe egalŭ* cu acelŭ alŭ poporaţiei române.

Aci nu ţinemŭ sémă decâtŭ de poporaţia totală; în multe oraşe numĕrulŭ morţilorŭ la Românĭ întrece cu multŭ pe acelŭ alŭ născuţilorŭ, pe când la Evrei se întêmplă pretutindenĭ contrarulŭ. Décă mai ţinemŭ sémă şi de faptulŭ emigrării continue a unui mare numĕrŭ de Israeliţĭ, veniţĭ de prin Austria şi Rusia, putemŭ sĕ ne facemŭ o ideă despre situaţia viitóre a elementului românescŭ din oraşe faţă cu acelŭ israelitŭ. Spre a încheia, pentru astădĭ, constatămŭ:

1) că poporaţia română *rurală* cresce într'unŭ modŭ satisfăcĕtorŭ, multŭ mai încetŭ însĕ decâtŭ poporaţia israelită, care constitue în sînulŭ ei o însemnată minoritate;

2) că poporaţia română urbană cresce într'unŭ modŭ puţinŭ simţitorŭ şi că e în periculŭ a fi covĕrşită, cu timpulŭ se înţelege, de cătră poporaţia israelită.

SCIRILE ĐILEI.

O ordinaţiune *a ministrului unguruscŭ de comerţŭ* permite importarea porcilorŭ din Romănia, observându-se mĕsurile veterinare.

—x—

Camera comercială şi industrială din Braşovŭ face atenţĭ pe acei negustorĭ şi industriaşĭ, carĭ stau în legăturĭ cu Bulgaria, că pe cale confidenţială 'i-s'au fostŭ adusŭ la cunoscinţă astfelŭ de firme din Rusciuc, care de obiceiu înşală pe negustorĭ, ce intră cu ele în legăturĭ. Numele acelorŭ firme se potŭ vedé în biroulŭ camerei comerciale şi industriale în orele oficióse din'ainte de amédĭ, respective se potŭ scirici şi prin epistole.

—x—

Ministerulŭ unguruscŭ de comerţŭ şi industria a adresatŭ o provocaţiune, mai alesŭ tuturorŭ institutelorŭ publice de instrucţiune şi educaţiune, d'a recomanda cu deosebire produsele fabricei de bronzŭ şi lampe a firmei Testory din Pesta. Scopulŭ e sprijinirea industriei indigene.

—x—

Esercițiile de arme din anulŭ acesta vorŭ dura în armata comună pentru oficeri în reservă 4 sĕptĕmânĭ, pentru soldaţĭ 13 ḑile; în armata honveḑilorŭ pentru oficerĭ şi soldaţĭ 35 ḑile. Cei obligaţĭ a face esercițiile de arme vorŭ fi chiămaţĭ în curêndŭ.

—x—

Vr'o câţĭ-va Maghiarĭ din Pivniţa, ḑice „Egyetértés«, în curêndŭ vorŭ înfiinţa o şcólă maghiară pentru rĕspândirea limbei maghiare în acea comună curatŭ valachă. — Apa trece, petrile rĕmânŭ.

—x—

Cele 12 *comune bisericescĭ unguresci* conf. augsb. din *Ţéra Bârsei* au proclamatŭ la 25 Martie separarea lorŭ de biserica evang. ardelénă conf. augsb.

—x—

In afacerea unei *căĭ ferate secuescĭ*, fişpanulŭ comitatului Trei-scaune a convocatŭ pe ḑiua de 27 Aprile o adunare poporală în Sepsi-St.-Georgĭ.

—x—

»Egyetértés« ne spune, că Ceterasiu Sándor, Valachŭ din Jóód, comitatulŭ Maramurĕşŭ, şi-a maghiarisatŭ numele în »Hegedüs“ şi „Egyetértés“ speră că va avé urmaşĭ. — Şirétă mai e fóia unguréscă! Crede că amăgesce pe Românĭ, spunêndŭ că ş'a maghiarisatŭ unŭ Ţiganŭ unguruscŭ séu unŭ Jidanŭ numele, dându-lŭ dreptŭ Românŭ! Ruşine sĕ'i fiă!

—x—

Defraudările suntŭ la ordinea ḑilei în Ungaria. In sĕptĕmâna din urmă s'au datŭ în judecată mai mulţĭ amploiaţĭ pentru defraudare. In Neoplanta deodată 4 amploiaţĭ au fostŭ arestaţĭ, în Baia şefulŭ de gară a dispărutŭ şi s'a constatatŭ, că lipsesce o sumă enormă din cassa gărei.

—x—

Una din cele mai însemnate firme comerciale din Pesta, firma de manufacturĭ *Julius Sommer* et *Comp.*, şi-a încetatŭ plăţile. Pasivulŭ e de 400,000 fl. Piéţa Pestei e împărtăşită cu vr'o 70,000 fl., a Vienei cu vr'o 100,000 fl., fabrice morave şi boeme cu suma îndoită.

—x—

Ministrulŭ de esterne românŭ a declaratŭ, că încă nu s'a fixatŭ loculŭ unde are sĕ se ţină tractările pentru reînoirea convenţiunei comerciale cu Austro-Ungaria.

—x—

O deputaţiune, representândŭ tóte naţionalităţile poporaţiunii judeţului *Tulcea* din *Dobrogea*, a imanatŭ Regelui României o adresă de mulţămire pentru tóte îmbunătăţirile ce le-a făcutŭ guvernulŭ românŭ în acelŭ judeţŭ: s'a înfiinţatŭ creditulŭ agricolŭ, care a scăpatŭ poporaţiunea agricolă de multe rele şi i-a adusŭ multŭ bine, satisfăcêndu-i tóte nevoile; emigraţiunea înscenată de agenţĭ streinĭ nu numai că a încetatŭ, ci familiile emigrate, aruncate pe drumulŭ pribegiei şi sĕrăciei, se întorcŭ la vatra lorŭ, aşa că judeţulŭ se póte fălĭ cu imigrărĭ; tarifulŭ lemnelorŭ s'a scăḑutŭ; parcelarea terenurilorŭ recunoscute locuitorilorŭ s'a începutŭ încă din tómna anului 1885; seminţe de bună calitate s'a datŭ locuitorilorŭ de guvernŭ; s'a reparatŭ şi prelungitŭ cheiulŭ oraşului; s'au construitŭ localurĭ de şcóle şi primării, modelŭ tipŭ, în comunele rurale, grăbindu-se Turcĭ, Bulgarĭ, Ruşĭ, Românĭ a popula aceste şcóle şi a primi gratuitŭ instrucţiunea; munţii de pétră şi locurile prăpăstióse suntŭ aşternute cu şosele modelŭ, aşa că pentru tóte acestea poporaţiunea nu e în stare a mulţămi Regelui şi guvernului. O singură dorinţă mai are poporaţiunea: d'a vedé în mijloculŭ ei pe Regele, ca sĕ-i arate dragostea inimilorŭ şi devotamentulŭ ei.

—x—

Numĕrulŭ vitelorŭ cornute exportate din România pe la Galaţĭ în cursulŭ sĕptĕmânei trecute pentru Italia se urcă la 310 capete. »Galaţii“ spune că în sĕptĕmâna acésta se vorŭ esporta încă unŭ mare numĕrŭ de vite.

—x—

In Croaţia nu prindŭ nicĭdecum têrêmŭ simpatiile pentru Maghiarĭ. Điarulŭ „Sloboda“ din Agramŭ a adusŭ odată scirea, că Starcevicĭ a fostŭ prinsŭ de cătră Ungurĭ. Acéstă scire a produsŭ o mare ferbere, spunŭ foile unguresci, şi deputatulŭ Schmiedt înaintea poporului esclamă: „Boga mu magjarskoga!“ (Blăstĕmŭ pe D-ḑeulŭ Ungurilorŭ!) »Aşadér' l'au prinsŭ pe Starcevicĭ! Susŭ bărbaţĭ! Haidemŭ cu toţii prin sate sĕ resculămŭ pe bravii poporului şi sĕ venimŭ vr'o câteva sute aicĭ, ca sĕ scăpămŭ pe Grzanicĭ şi Starcevicĭ!“ Băeţii dela prăvălii cântă în tóte sĕrile dealungulŭ stradelorŭ, cântece spre mărirea lui Starcevicĭ.

—x—

Ţarulŭ şi Ţarevna au plecatŭ în Rusia sudică. De asemenea a plecatŭ ministrulŭ de esterne Giers la Livadia, unde va rĕmânea câtŭ timpŭ va şedea părechea imperială acolo.

—x—

Mai multe dómne de frunte din Parisŭ au deliberatŭ deunăḑile asupra causelorŭ ce facŭ sĕ decaḑă comunicaţiunea socială şi amicală a familielorŭ. S'a constatatŭ că rĕulŭ isvoresce din împrejurarea, că stăpâna casei e prea multŭ chinuită cu ospĕtarea. Fie-care visită costă vr'o 200 francĭ, fără a mai vorbi de opulenţa prânḑului, de cheltuelile făcute cu împodobirea mesei, cu florĭ ş. a. Spre a restabili vechia viéţă familiară, dómnele au hotărîtŭ sĕ întocméscă în casele lorŭ de mai multe-orĭ pe sĕptĕmână serate de danţŭ şi conversaţiune, care sĕ încépă la $8^1/_2$ óre şi sĕ se finéscă la 12 óre. Se servesce numai ceaiu, cocăturĭ şi limonadă, toaleta simplă e prescrisă şi servitorimea sĕ nu priméscă nicĭ unŭ bacşişŭ, sub pedépsă d'a fi daţĭ afară din serviciu.

—x—

Camera francesă a primitŭ arderea facultativă a cadavrelorŭ.

—x—

Teatru germanŭ. Direcţiunea ne rógă se publicămŭ următórele rêndurĭ: Mâne, Marţĭ 6 Aprilie n, păşesce pentru ântéia óră vestita şi cunoscuta actriţă d-na Albrecht pe scena teatrului nostru şi anume într'una din rolurile ei strălucite „*Dama cu Camelii*“. D-na Albrecht a fostŭ pe timpulŭ teatrului oraşului Viena o podóbă şi o favorită a publicului. In timpulŭ din urmă, dómna Albrecht a obţinutŭ succesele cele mai strălucite în joculŭ ei prin tótă Germania şi Austria, ér acum e angagiată la teatrulŭ Carolŭ. Direcţiunea de aci n'a cruţatŭ nicĭ cheltuelĭ nicĭ ostenélă spre a câştiga pentru Braşovŭ pe acéstă distinsă artistă şi póte oferi cu siguranţă serĭ plăcute. Trebue sĕ amintimŭ şi toaleta cea pompósă, aşa că şi ochiulŭ se va delecta la representaţiune.

Ellenzekiane.

De lângă calea lui Traianŭ, Prierŭ 1886.

D-le Redactorŭ! Scorniturile tendenţióse trebue combătute, chiar de arŭ prevedé omulŭ, că barba jupânului „Ellenzék“ se va înţiepa în condeiulŭ sĕu. Décă numita fóiă a prânḑitŭ cu „minciuna“ — după ḑicala Românului acum a sositŭ timpulŭ sĕ cineze cu bobârnaculŭ meritatŭ. In iubita nóstră „Gazetă“ n-ru 57 a-ţĭ reprodusŭ — precum se vede după „Ellenzék“ — între scirile ḑilei faima, că nisce Românĭ din Betleanŭ s'ar fi înscrisŭ ca membrii la „Kulturegylet.“ — Acésta este unŭ neadevĕrŭ şi o mistificare ellenzékiană, căcĭ étă starea advĕrată a lucrului. *Fogolyán Bogdán* nu *este* Românŭ ci unŭ comis *armênŭ* în o prăvăliă de aci. — *Micu György* recte Georgiu Micu *nu-i din Betlênŭ*, ci încătŭ'lŭ cunoscŭ eu este unŭ notarŭ, din acestŭ ţinutŭ şi încă prenumerantŭ la celŭ mai acreditatŭ ḑiarŭ românŭ din Transilvania şi Ungaria, la „Gazetă.“ Despre respectivulŭ până acuma n'am căpĕtatŭ informaţiunĭ, de aceea de o cam dată tăcŭ. Tyira György, recte *Georgiu Cira e din Betlênŭ, dér nu-i membru la „Kulturegylet.* — „Ellenzék“ nu-mĭ va puté dovedi nicĭ odată, că acestŭ Românŭ a contribuitŭ baremĭ cu unŭ crucerŭ ca taxă de membru la aceea reuniune. Şi ca sĕ se convingă jupânulŭ din Clujŭ, că adevĕrŭ grăiescŭ, întrebe pe Kulturegyletistulŭ Tordai Sándor, cunoscutŭ şi publicului nostru din Nrii 8 şi 51 ai Gazetei, şi va afla ce durere de inimă i s'a causatŭ prin aceea, că d-lŭ G. Cira n'a

FOILETONŬ.

O privire asupra scrierilorŭ poporale.

(Urmare.)

Sĕ vorbimŭ dér mai ântéiu de instructiva novelă localisată „Satulŭ cu comorile“. Cartea este broşurată în octavŭ micŭ, are 146 de pagine şi unŭ tiparŭ fórte legibilŭ. Stilulŭ, traducerea e românescŭ, limbagiulŭ poporalŭ alesŭ şi nu este lipsitŭ nicĭ de frumseţă. Póte fi înţelesŭ de Românulŭ moldoveanŭ, ca şi de Românulŭ vrânceanŭ, de ţĕranulŭ din Carpaţĭ ca şi celŭ de pe malurile Dunării. Ortografia cu micĭ abaterĭ este a Academiei române: ortografia etimologică muiată icĭ colea prin fonetismŭ şi prin semne. Câteva inconsecvenţe ortografice şi stilistice totŭ se mai găsescŭ. Incolo totulŭ este corĕspunḑĕtorŭ.

Venimŭ acum la cuprinsulŭ cărţii. Elŭ este împărţitŭ în 30 de puncte carĭ de carĭ mai instructive pentru poporŭ. Intregŭ cuprinsulŭ novelei ne înfăţişéză unŭ omŭ, unŭ bărbatŭ cu numele Alexandru, venindŭ din cătane acasă, care vĕḑêndŭ satulŭ luĭ în ruină şi descompunere totală, sĕracŭ, ticălosŭ cu dregătorĭ cu totŭ, cu popă cu totŭ, cu dascălŭ cu totŭ, cu scólă cu totŭ etc. se hotărăsce sĕ-lŭ opréscă din calea prăpastiei şi a morţii, abătêndu-lŭ éră în calea binelui şi fericirii, după cum fusese înainte de vreme. Acestŭ Alexandru dă de caracterulŭ ângerescŭ alŭ Irinei, se înamoréză de dênsa, o ia de soţiă şi întemeiându-şĭ familia pe base solide, s'apucă cu femeia sa cu totŭ şi se facŭ apostolĭ ai consătenilorŭ lorŭ, neodichnindu-se până când nu aduseră pe poporŭ la limanulŭ fericirii, fiă prin bunătatea inimei lorŭ, fiă prin poveţe bune, fiă prin esemplulŭ lorŭ, fiă prin o muncă şi o răbdare de ferŭ, fiă prin caracterulŭ lorŭ firmŭ şi nestrămutatŭ. Acéstă carte poporală scrisă pentru adulţĭ şi etatea virilă ne presintă subiecte şi caractere distincte, ne înfăţişéză o comună în starea cea mai rea din punctŭ de vedere moralŭ şi economicŭ.

Oficiulŭ comunalŭ căḑutŭ în ticăloşiă mare cu ceilalţĭ representanţĭ cu totŭ; poporulŭ devenitŭ sĕracŭ, mişelŭ şi beţivŭ: preotulŭ numai cu az-buche-vede în capŭ; dascălulŭ de cei cu băgău în gură; venirea din cătane a lui Alexandru, care era luatŭ în rîsŭ, amorulŭ lui cu Irina, fata morarului etc.; luptele sale în tóte direcţiunile: pe terenulŭ scolarŭ, bisericescŭ, administrativŭ, economicŭ etc.; satulŭ se regeneréză, graţiă bărbatului vrednicŭ şi misericordiei divine; din satŭ sĕracŭ şi stricatŭ moralicesce se face satŭ avutŭ cu generaţiunĭ morale. sănĕtóse şi vigurόse. In cartea »Satulŭ cu comorile,“ carea n'ar trebui sĕ lipséscă din nicĭ o casă românéscă, ideile suntŭ didacticŭ regulate; prin acţiunea virtuţiĭ se combate şi stirpesce viţiulŭ, încâtŭ din comună rea ce era se nasce una plină de virtuţĭ cetăţenescĭ şi creştinescĭ; şi din o comună bisericéscă-scolară morală, în frunte cu unŭ preotŭ şi învĕţătorŭ, carĭ credeau numai în pântece şi pomenĭ, éră de alte nu se îngrijeau de locŭ sub pretecstulŭ fariseicŭ, că se rógă în tótă ḑiua pentru mântuirea vecĭnică a sufletelorŭ omenescĭ etc., ni se presintă o comună bisericéscă scolară regenerată, cu unŭ învĕţătorŭ bravŭ şi cu unŭ preotŭ consciu de chiămarea sa cea înaltă, carĭ ambii înţelegŭ cerinţele timpului de aḑĭ, conducêndŭ pe poporŭ pe adevĕrata şi unica cale a virtuţiĭ şi fericirii.

Bravulŭ preotŭ înţelege, că nu-i mai pe susŭ decâtŭ învĕţătorulŭ, că ambii suntŭ învĕţătorĭ ai poporului, recunoscêndŭ în tótă purtarea sa plină de demnitate şi de respectŭ faţă de învĕţătorŭ, că acesta este principalulŭ factore alŭ civilisaţiunei omenescĭ de totŭ felulŭ, că biserica fără scólă nu póte avea nicĭ unŭ viitorŭ; de aceea îlŭ vedemŭ âmblândŭ după amiciţia nefăţărită a învĕţătorului, carea îi este scumpă ca şi viéţa sa. Aci novelistulŭ atinge una din córdele cele mai delicate şi mai sensibile din viaţa scolară.

Cine are câtŭ de puţină ideă şi cunoscinţă de viéţa scolară şi de raporturile, ce esistă de facto între preotŭ şi învĕţătorŭ în mai tote comunele, acela nu póte

voitŭ sĕ participe nicĭ la adunarea de constituire a filialei Kulturegyletiste din Betleanŭ. —

Dreptŭ aceea cu *mândriă națională* vinŭ a constata, cum că *din Betleanŭ nu este nicĭ unŭ Românŭ membru la Kulturegylet*: ceea ce era de doveditŭ.

Argus.

Borta 30 Martie 1886.

Onorate D-le Redactorŭ! In prețuitulŭ ḑiarŭ ce redigeațĭ ațĭ binevoitŭ a reproduce o corespondință din „Ellenzék« datată din Mihályfalva 6 Martie a. c. La cetirea acelei corespondințe vĕ mărturisescŭ, că m'am simțitŭ fórte mişcatŭ în inima mea şi nu puteam se admirŭ îndeajunsŭ, cum potŭ fi unii ómenĭ aşa de stricațĭ moralicesce, încâtŭ — fără umbră de adevĕrŭ — se cuteze a păşi în fața lumei cu nesce minciunĭ, pe carĭ necum a le născoci, dér chiar şi numai a le auḑi, séu a le ceti te 'nfiorĭ şi îngrețioşezĭ. Nu voiam se-mĭ pierdŭ timpulŭ şi chârtia cu rĕspunsŭ la neobraznicele născocirĭ ale unui vai de elŭ, despre care nu potŭ se ḑicŭ alta, decâtŭ că séu a scăpatŭ din vre-unŭ institutŭ de alienațĭ fără carte de eliberare, séu că dóră d'acum se pregătesce se între în elŭ. S'a întêmplatŭ însĕ, că mai mulțĭ cunoscuțĭ mi-au cerutŭ, ba chiar m'au provocatŭ se nu trecŭ cu vederea asemenea evenimente întêmplate în jurulŭ meu, şi de aceea suntŭ silitŭ a vĕ ruga, On. D-le Redactorŭ, se bine-voițĭ în interesulŭ adevĕrului a publica cu privire la scrierea din „Ellenzék« următórea rectificare:

Corespondentulŭ lui „Ellenzék« T. E. susține că de 8 ḑile bisericele dela noi stau deschise, şi în acéstă împrejurare elŭ privesce unŭ evenimentŭ deosebitŭ, care ar prevesti o grea vijeliă pentru patria maghiară. Poftimŭ! Că bisericile stau de 8 ḑile deschise e adevĕratŭ, dér acésta s'a ordonatŭ de Principele bisericei şi se referesce nu numai la noi, ci la toțĭ credincioşii, carĭ țînŭ la acéstă biserică. Acésta e de prisosŭ a o discuta mai în detaiu, căcĭ lumea cetitóre o scie. Afarăde aceea biserica nóstră română nu numai în anulŭ acesta ci totdéuna în prima sĕptĕmână din paresimĭ (postulŭ Pascilorŭ) a fostŭ mai cu deadinsulŭ cercetată din partea credincioşilorŭ. Suntŭ fapte cunoscute aceste; corespondentulŭ lui „Ellenzék“ însĕ se vede că e străinŭ, se vede că a venitŭ nu de multŭ din Asia.

Ḑice mai departe omulŭ lui »Ellenzék«, că „preotulŭ predică în tóte ḑilele“, — acésta ar fi fórte frumosŭ décă ar avé cui predica; preotulŭ care ar fi în stare a face acésta ar fi vrednicŭ de laudă ér nu de calumniele unui nu sciu ce taiă fugă. Incă nu scie acestŭ netrebnicŭ, că chiămarea preoțilorŭ este de a predica evangeliulŭ şi de a propaga moralulŭ în poporŭ? Incă nu scie elŭ, că tocmai la acéstă datorință îndrumă mai alesŭ patrioțiĭ Ungurĭ pe preoții noştri când le strigă: sĕ nu se amestece în lucrurĭ politice? — Cu ómenĭ de aceştia n'o vrmŭ scóte la cale până-i cucu; nu-i bine nicĭ cu capulŭ de pétră, nicĭ cu pétra de capŭ.

„Poporulŭ este fórte mişcatŭ, merge plângêndŭ la biserică (sirva megyen a templomba)“. Acésta e o minciună infamă. N'am vĕḑutŭ şi nicĭ n'am auḑitŭ despre nimenea că ar fi mersŭ plângêndŭ la biserică. Adevĕrulŭ el că ómenii nuŝe ducŭ la biserică chiuindŭ. Şi décă totuşĭ corespondentulŭ T. E. a vĕḑutŭ pe cineva plângêndŭ, acela de sigurŭ va fi fostŭ vre-unŭ copilŭ micŭ, căcĭ ḑe când acestŭ T. E. locuesce în comuna nóstră mamele s'au cam obicĭnuitŭ a spăria cu elŭ pe copiii cei rĕi şi mai alesŭ pe sugĕtorĭ, când vrén a'i înțerca.

Mai departe corespondentulŭ ḑice, că numai dela babe şi băețĭ poțĭ afla câte ceva. Acésta o credŭ, căcĭ dela ómenĭ cu minte şi cu pricepere destulŭ nicĭ că a avutŭ ce afla; babele însĕ, cugetândŭ-şĭ că şi corespondentulŭ e babă, se unescŭ in vorbe şi minciunĭ şi aşa se punŭ şi scornescŭ împreună câte-o năzdrăveniă de stă sórele'n loc cum e cea despre „*marea vĕrsare de sânge*“ ce arŭ aştepta poporenii mei, care şi-a aflatŭ locŭ in vestitulŭ de la Clușiŭ, jupânulŭ „Ellenzék.“

Pe unŭ corespondentŭ ca acesta, care prin apucăturĭ aşa de miserabile se încércă a compromite onórea bisericei şi numele unuĭ poporŭ, ilŭ lasŭ sĕ-lŭ judece on. publicŭ cetitorŭ; judece-lŭ chiarŭ Redactorulŭ ḑiarului cătră care şi-a îndreptatŭ minciunile şi-i ḑică: *pudeat te!* (szégyelje magát!).

Décă I. S. a vorbitŭ ceva cu fĕrtatu-sĕu despre haine românescĭ, I. S. traesce, întrebe-lŭ corespondentulŭ, că cine i-a ḑisŭ sĕ vorbéscă? Eu însĕ te întrebŭ pe d-ta, d-le corespondentŭ, carĭ ómenĭ suntŭ după părerea d-tale mai periculoşĭ statului şi patriei: cei ce mergŭ cu pietate la biserică, séu cei carĭ iesŭ dela cârcîmă injurândŭ şi chiuindŭ? Cine este mai periculosŭ: preotulŭ românŭ, care 'şĭ împlinesce cu conscienţiositate datoria sa, séu unulŭ r. catolicŭ — renegatŭ —...., care 'şĭ ține copiii nebotezațĭ cu anii, ca sĕ-i póta boteza la alte bisericĭ necatolice, ba chiar unitare, şi apoi sĕ-i créscă în institute catolice — cu fățăriă? Respundă décă póte, celŭ ce mai bine era sĕ fi tăcutŭ.

Incâtŭ pentru »iredentă« — de care eu nu am auḑitŭ afară de casulŭ când cu căutarea după cărțile scrise cu roşu, — mĕ mirŭ cum a ajunsŭ sĕ se facă cu babele şi cu băieții în biserica deschise! La institutŭ d-le corespondentŭ, ascultă-mĕ, că ḑĕu ai prostitŭ!

Incâtŭ pentru d-lŭ conte şi comite supremŭ, tocmai ilŭ rogŭ se nu lase necercetatŭ casulŭ şi décă se va afla adevĕrulŭ, se bine-voiéscă a satisface dreptății.

Ce privesce pe ginerele meu R. D., care locuesce între domnĭ, în oraşiu (Mediaşŭ), lasŭ sĕ scrie aceea, carĭ ilŭ cunoscŭ mai bine decâtŭ corespondentulŭ, care n'a avutŭ de-a aface cu dênsulŭ nicĭ-odată, nicĭ in clinŭ, nicĭ în mânecă, afară de casulŭ, când şi-a muiatŭ mustețele în zama dela ospĕțulŭ lui. Unui omŭ fără ruşine eu credŭ, că R. D. nu se va dimite a-i rĕspunde nicĭ-odată.

Paulŭ Popescu.
parochŭ gr. cat.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

BELGRADŬ, 5 Aprilie. — *Garaşanin* a primitŭ formarea noului cabinetŭ, care probabilŭ că se va constitui astăḑĭ. In cabinetŭ probabilŭ că vorŭ mai întra pe lângă primulŭ ministru Garaşanin şi Horvatovicĭ, Mijatovicĭ şi Kujundzicĭ.

DECAZEVILLE (Francia), 5 Aprilie. — Colaboratorii ḑiarului „Intransigeant,“ domnii Duquerry (?) şi Roche au fost *arestațĭ* din causă că au ațîțatŭ pe lucrătorĭ sĕ facă grevă şi au provocatŭ turburărĭ.

DIVERSE.

Omorulŭ din Jirlău. — Cetimŭ în »Gazeta Săteanului:“ In ḑiua de 12 Martie anulŭ curentŭ, arendaşulŭ moşiei Jirlăulŭ, pentru a mulțumi, după obicei, celorŭ 18 locuitorĭ ce ĭi cărase ghiața la ghețăria sa le dă la cârcĭuma lui Tóder Plaşa, mâncare şi bĕutură. Aci parte din locuitorĭ, neajungêndu-le vinulŭ datŭ de arendaşŭ, mai beau şi pe socotéla lorŭ, astfelŭ că se înbată d'a binele. In acestŭ timpŭ locuitorii Ion Guță Peşce-grasŭ şi Dumitru Niță Bou-bĕtrânŭ se iau la cértă cu bulgarulŭ Gheorghe Vladŭ şi în urmă cérta lorŭ se preface în bătae. Sărindŭ ceilalțĭ muşterii din cârcĭumă, aceştĭ bețivanĭ se ducŭ fiă-care pe rĕndŭ, a se jĕlui Primarului Comunei pentru loviturile suferite. Primarulŭ, ocupatŭ în acestŭ timpŭ cu inspecția Controlorului, le spune că este obositŭ şi sĕ vină a doua-ḑi la Primăriă pentru a fi cercetațĭ. Unii din aceştĭ reclamanțĭ, stăruindŭ pe lânga Primarŭ a face cercetarea pe câtă vreme mai suntŭ în ființă semnele de loviturĭ, Primarulŭ ĭi amenință că ĭi va închide. Reclamanții vĕḑêndŭ acésta se întorcŭ din nou la cârcĭumele din satŭ şi se punŭ la beutŭ. înoptându-se, locuitorulŭ Ion Guță Peşce-grasŭ se întórce acasă. Pe drumŭ ĭi ese înainte bulgarulŭ Gheorghe Vladŭ şi după ce se trântescŭ de mai multe orĭ în o baltă de noroiu, de lângă curtea arendaşului, bulgarulŭ tae cu cuțitulŭ la brațulŭ stângŭ pe adversarulŭ sĕu; în urmă fuge strigândŭ totŭ elŭ „hoții!“ După acéstă lovitură de cuțitŭ, care i-a pĕtrunsŭ şi tăiatŭ vinele principale, Ion Guță Perşce-grasŭ încetéză din viață prin scurgere de sânge. Faptulŭ fiindŭ constatatŭ ucigaşulŭ Gheorghe Vladŭ s'a depusŭ în prevenţiă.

***

Căile ursitei. — Cismarulŭ Corniare, locuindŭ într'o suburbiă dela Parisŭ, trăia cu familia sa în cea mai cumplită miseriă, redusŭ prin lipsa de mijlóce a se ocupa numai cu cârpelĭ. In fine lipsindŭ şi acestea, luase în disperarea sa hotărîrea a pune singurŭ sfêrşitŭ la o esistență atâtŭ de miserabilă, ce nu mai putea îndura şi a curma d'odată viéța lui şi a familiei sale. Spre îndeplinirea acestui scopŭ cumpĕră la 15 Martie cu cei după urmă banĭ ai lui o câtime de cărbunĭ de ajunsŭ spre a se asficsia dimpreună cu ai sĕi. Intórcêndu-sĕ în miserabila sa locuință însĕ găsi pe masă o scrisóre, prin care unŭ notarŭ ĭi făcea cunoscutŭ că unŭ unchiŭ mare alŭ lui a muritŭ şi i-a lăsatŭ prin testamentŭ o moştenire în sumă de 500,000 francĭ. Acéstă neaşteptată scăpare din miseriă şi transițiunea repede dela desperare la bucuriă, emoționase pe bietulŭ omŭ atâtŭ de multŭ încâtŭ perḑêndŭ mințile înebuni. In furia lui dărîmă puţine mobile din casă, s'apucă de certă cu vecinii lui şi atentă la viéța lorŭ; în fine se asvêrli prin ferestră, fără însĕ a se vĕtăma seriosŭ. A trebuitŭ sĕ fiă trimisŭ nenorocitulŭ într'unŭ stabilimentŭ de alienațĭ.

Mulțămită publică.

Se aduce prin acésta cea mai mare mulțămită acelorŭ P. T. Domnĭ, carĭ au binevoitŭ a contribui pentru ajutorarea copiilorŭ sĕracĭ dela scóla confesională română din Borgo-Bistrița, Valea Bârgăului, şi anume: Simionŭ Monda ppŭ gr. or. 1 fl. — Mafteiu Strimbu 1 fl. — Ileana Strimbu 50 cr. — Stefanŭ Pavelŭ 1 fl. — Albertŭ Vlădariu 50 cr. — Iacobŭ Monda 50 cr. — Atanasiu Uşeriu 50 cr. — Ilie Popŭ 1 fl. — I. Sajovits 30 cr. — S. Scharfstein 40 cr. — Carl Fridrich 50 cr. — Severŭ Orbanŭ 1 fl. A Cândale 1 fl. — David Apter 20 cr. — David Sajovits 40 cr. — S. Lang 40 cr. Ilarionŭ Bosga 50 cr. Michailŭ Ardeleanŭ 50 cr. — Cassina internațională 7 fl. — C. R. Haltrich 5 fl. — R. Helfenbein 50 cr. — Victorŭ Wokaleck 1 fl. I. Checnisky 50 cr. Dájbukát Gergely 50 cr. — Geo-g Stegmüller 50 cr. — Iahann Müller 50 cr. — Voit Bogdân 1 fl. — Iacobŭ Onea 1 fl. — Eliseu I. Danŭ 50 cr. — Suma 29 fl. şi 20 de cr.

Borgo-Bistrița la 1 Aprilie 1886.

Mafteiu Strimbu.
notariu com. ctantŭ.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

---

sĕ nu salute cu cea mai mare bucuriă pe unŭ preotŭ ca Iulianŭ, care înțelege caracteristica timpului, salutândŭ şi recunoscêndŭ în Alexandru pe ministrulŭ sciinței şi alŭ reformelorŭ sociale şi presentându-lŭ înaintea scolarilorŭ sĕi şi a părinților ca pre celŭ mai mare binefăcĕtorŭ şi amicŭ alŭ lorŭ şi alŭ omenirii peste totŭ. Nu cum facŭ cei mai mulțĭ preoțĭ, carĭ nu numai se ferescŭ d'a se amesteca cu învĕţătorii, crêḑêndu-se póte cu multŭ mai susŭ decâtŭ ei şi din altŭ aluatŭ făcuțĭ decâtŭ din aluatulŭ acela comunŭ, din caré suntŭ plăsmuițĭ toțĭ ómenii.

A trecutŭ timpulŭ când popa era ce era, éră învĕţătorulŭ nimica.

Ba era ceva! Ilŭ considera popa ca servulŭ sĕu spre a-i duce colacii dela pomenĭ! A trecutŭ timpulŭ, când preotulŭ, ca sĕ fiă comodŭ, se mărginea numai pe lângă »Molitvelnicŭ sĕu,« ér de alte învĕțăturĭ pentru poporŭ, sănĕtate bună, habarŭ n'avé! Dér în punctulŭ acesta o realitate tristă ne apasă, căcĭ acéstă rană nu sciu când se va vindeca.

Şi astăḑĭ în veaculŭ luminilorŭ cei mai mulțĭ preoțĭ romanĭ socotescŭ, că'şĭ împlinescŭ datoria de păstorĭ sufletescĭ, décă se rogă din »Molitvelnicŭ« şi se ducŭ la biserică numai, éră cu poporulŭ întêmplese ce s'ar întêmpla, habarŭ nau, uitândŭ că principala lorŭ datoria este d'a învĕța cu vreme şi fără de vreme, d'a sĕmĕna pace, dragoste şi frățiă în tóte părțile, nu sĕ se ascundă după patrafirulŭ sĕu şi se trăiéscă în dolce farniente, ér' interesele scolare sĕ tigorască de pe o ḑi pe alta ca vai de ele, şi pe învĕţătorŭ sĕ-lŭ grăéscă de rĕu pretutindenea, înfățişându'lŭ înaintea consătenilorŭ ca pe o povară grea numai. De aci apoi vinŭ nenorocirile nóstre cele mai marĭ şi mai multe. Multe am aci de ḑisŭ, dér' le retacŭ acum.

Cine şi'ar lua sarcina sĕ'mpace pe preotŭ cu învĕţătorŭ în modŭ egalŭ şi frățescŭ, aşa după cum trăia bravulŭ preotŭ Iulianŭ cu învĕţătorulŭ Alecsandru, acela va aduce celŭ mai mare serviciu némului românescŭ, şi poporulŭ românŭ ĭi va conserva o recunoscință eternă.

Din cele ḑise până aci, ori-cine se va puté convinge, că marile idei reformatóre, ce suntŭ cuprinse în cartea »Satulŭ cu comorile«, pórtă timbrulŭ actualității, şi că novela îşĭ eluptă primulŭ rangŭ între cărțile, ce trebue sĕ formeze Bibliografia poporală. Scopulŭ şi ținta scrierilorŭ pentru tinerime şi poporŭ în genere este d'ale ofere o lecturâ atrăgĕtóre şi instructivă totodată, şi prin acésta a le deştepta şi forma o predispozițiune şi a le câştiga unŭ stimulentŭ puternicŭ cătră lucrărĭ folositóre, şi tragere de inimă cătră operĭ bune de cititŭ, ocolindŭ totŭ ce ar puté reagita şi ofensa fantasia juvenilă.

Aceste lecturĭ de cuprinsŭ variu sciinţificŭ moralŭ, purtândŭ timbrulŭ fenomenelorŭ actualității, sĕ fiă menite d'a agera mintea tineretului de timpuriu, ca sĕ înțeléga trebuințele, reformele şi progresele de totŭ felulŭ, ce le realiséză timpulŭ de aḑĭ. Cartea finesce cu memorabilele cuvinte: „Cela-ce în viéță sĕmĕnă grâu, grâu seceră.

Cela-ce sĕmĕnă bine, de bine are parte. D'asupra nóstră este unŭ Părinte, plinŭ de îndurare, care cu iubire rĕsplătesce tóte faptele cele bune.“ Eră se citezŭ cuvintele lui Horațiu: »Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci, lectorem delectando, pariterque monendo.“ (Ars poëtica vers. 343—44.) Acea scriere 'şi-a ajunsŭ scopulŭ, care întrunesce folosulŭ cu plăcerea, delectândŭ pe cetitorŭ şi instruindu'lŭ tot-odată, şi din care după cum ḑice Homerŭ în Iliada vers 249,: versulŭ curge mai dulce decâtŭ mierea. Etă cuprinsulŭ şi stilulŭ în cartea: »Satulŭ cu comorile.“ Cine voesce sĕ se convingă, cum m'am convinsŭ şi eu, n'are decâtŭ sĕ ia cartea acésta în mână şi sĕ remână fermecatŭ de bogatele esperiențe, ce póte câştiga cetitorulŭ în decursulŭ acestei lecturĭ interesante din tóte punctele de vedere.

(Va urmă.)

Cursulŭ la bursa de Viena

din 3 Aprilie st. n. 1886

Rentă de aurŭ 4%	102 75	Bonurĭ croato-slavone	104.70
Rentă de hârtiă 5%	94 85	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	100.—
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	152.40	Imprumutulŭ cu premiu ung.	120.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	100.30	Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	123.80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	127 —	Renta de hărtiă austriacă	84.90
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	116.25	Renta de arg. austr.	84.95
Bonurĭ rurale ungare	104 70	Renta de aurŭ austr.	113 90
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 70	Losurile din 1860	139 90
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	105.—	Acțiunile băncei austro-ungare	878 —
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 70	Act. băncei de creditŭ ung.	294.75
Bonurĭ rurale transilvane	104.70	Act. băncei de creditŭ austr.	292 80
		Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5 94
		Napoleon-d'orĭ	999.—
		Mărcĭ 100 împ. germ.	61.70
		Londra 10 Livres sterlinge	125.90

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 22 Martie st. v. 1886.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	$93^{1}/_{2}$	$94^{1}/_{2}$
Renta rom. amort. (5%)	96—	97—
» convert. (6%)	89—	90—
Împr. oraș. Buc. (20 fr.)	32—	33—
Credit fonc. rural (7%)	$102^{1}/_{2}$	$103^{1}/_{4}$
» „ „ (5%)	$86^{1}/_{2}$	87—
» » urban (7%)	99—	100—
» » » (6%)	$91^{1}/_{2}$	$92^{1}/_{2}$
» » » (5%)	$82^{1}/_{2}$	$83^{1}/_{2}$
Banca națională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Națională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	14 —	$14^{1}/_{2}$—
Bancnote austriace contra aurŭ.	2.01—	2.02

Cursulu pieței Brașovŭ

din 5 Aprilie st. n. 1886.

Bancnote romănescĭ	Cump.	8.68	Vênd.	8.70
Argint românesc	»	8.60	»	8 65
Napoleon-d'orĭ	»	9.97	»	10 —
Lire turcescĭ	»	11.20	»	11.30
Imperialĭ	»	10.20	»	10.30
Galbenĭ	»	5.86	»	5.90
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.—	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	124.—	»	$125.^{1}/_{2}$
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Tipografia ALEXI Brașovŭ.